

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È** **ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 10525/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

7 Φεβρουαρίου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Ε Ε και λοιποί κατά Ελλάδα,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *πρόεδρος,*

Λινό-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse, *δικαστές,*

και André Wampach, *αναπληρωτής γραμματέας τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 17 Ιανουαρίου 2012,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 10525/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από επτά Έλληνες υπηκόους, τα ονόματα των οποίων εκτίθενται στο παράρτημα («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 5 Φεβρουαρίου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τον κύριο Β. Χειρδάρη, δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Ι. Μπακόπουλο και κυρία Γ. Κοττά, δικαστικούς αντιπροσώπους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 2 Σεπτεμβρίου 2010, ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας και την έλλειψη αποτελεσματικού ενδίκου μέσου ως προς τούτο. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή τριών δικαστών.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί στις ημερομηνίες που εκτίθενται στο παράρτημα και κατοικούν στην Ύδρα.

A. Πλαίσιο της υπόθεσης

5. Οι προσφεύγοντες είναι κύριοι διαφόρων οικοπέδων στην Ύδρα, στην ίδια περιοχή.

6. Στις 6 Δεκεμβρίου 1980, 26 Ιανουαρίου 1981 και 27 Ιανουαρίου 1982 αντίστοιχα, κατόπιν αιτήσεων που είχαν καταθέσει οι προσφεύγοντες, το δασαρχείο Πόρου αποφάσισε ότι τα οικόπεδά τους δεν ήταν δασικού χαρακτήρα.

7. Στις 16 Αυγούστου 1985, το δασαρχείο Πόρου χαρακτήρισε μία περιοχή 235.000 τετραγωνικών μέτρων (235 στρέμματα), στην οποία συμπεριλαμβανόταν η ιδιοκτησία των προσφευγόντων, ως δασική έκταση (απόφαση αριθ. 1265/1985).

8. Οι προσφεύγοντες κατέθεσαν αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων (εφεξής «Πρωτοβάθμια Επιτροπή») κατά της απόφασης αριθ. 1265/1985.

9. Με την απόφαση αριθ. 1/1986, η Πρωτοβάθμια Επιτροπή αποφάσισε ότι η επίμαχη έκταση θα έπρεπε να μειωθεί σε 203,5 στρέμματα και ότι, από αυτή την έκταση, μόνο ένα τμήμα 138 στρεμμάτων θα έπρεπε να χαρακτηριστεί ως δασική. Επιπλέον, οι αντιρρήσεις των προσφευγόντων έγιναν δεκτές σχετικά με 66,5 στρέμματα της προαναφερόμενης έκτασης.

10. Σε μία ημερομηνία που δε διευκρινίζεται οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών

Αμφισβητήσεων (εφεξής «Δευτεροβάθμια Επιτροπή») κατά του μέρους της απόφασης αριθ. 1/1986 που χαρακτήριζε τα 138 στρέμματα ως δασική έκταση.

11. Με την απόφαση αριθ. 1/1987, οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων έγιναν δεκτοί και η υπόθεση παραπέμφθηκε στο δασαρχείο Πόρου για νέα εξέταση.

B. Διαδικασία σχετικά με την υπόθεση

12. Στις 26 Μαΐου 1988, το δασαρχείο Πόρου χαρακτήρισε εκ νέου ολόκληρη την έκταση (235 στρέμματα) ως δασική (απόφαση αριθ. 65/1988).

13. Στις 3 Αυγούστου 1988, οι πέντε πρώτοι προσφεύγοντες κατέθεσαν αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής κατά της απόφασης αριθ. 65/1988. Στις 5 Σεπτεμβρίου 1989, οι αντιρρήσεις τους απορρίφθηκαν (απόφαση αριθ. 1/1989).

14. Κατόπιν, στις 7 Μαΐου 1990, άσκησαν έφεση ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής κατά της απόφασης αριθ. 1/1989. Η Δευτεροβάθμια Επιτροπή έκρινε ότι η Πρωτοβάθμια Επιτροπή δεν ήταν νομίμως συσταθείσα. Η απόφαση αριθ. 1/1989 ακυρώθηκε και η υπόθεση παραπέμφθηκε ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής για νέα εξέταση.

15. Στις 7 Ιουλίου 1993, η Πρωτοβάθμια επιτροπή αποφάσισε ότι, σε ό,τι αφορούσε τα 66,5 στρέμματα, οι αρχές δεν είχαν προσβάλει την απόφαση αριθ. 1/1986 και, ως εκ τούτου, αυτή είχε καταστεί οριστική αναφορικά με αυτό το τμήμα της έκτασης (απόφαση αριθ. 11/1993). Επιπλέον, αναφορικά με το εναπομείναν τμήμα των 138 στρεμμάτων, η Επιτροπή αποφάσισε ότι η έκταση αυτή ήταν δασικού χαρακτήρα και απέρριψε τις αντιρρήσεις των προσφευγόντων.

16. Τον Δεκέμβριο του 1993, ασκήθηκαν εφέσεις κατά της προαναφερόμενης απόφασης. Οι τέσσερις πρώτοι προσφεύγοντες

προσέβαλαν το τμήμα της απόφασης που αφορούσε τα 138 στρέμματα και οι αρχές το τμήμα της απόφασης που αφορούσε τα 66,5 στρέμματα.

17. Στις 20 Δεκεμβρίου 1994, η Δευτεροβάθμια Επιτροπή έκρινε ότι η Πρωτοβάθμια Επιτροπή έπρεπε να αποφανθεί εκ νέου επί του χαρακτήρα των 66,5 στρεμμάτων.

18. Στις 19 Φεβρουαρίου 1996, η Πρωτοβάθμια Επιτροπή αποφάσισε να ανακηρύξει ως δασική την έκταση των 66,5 στρεμμάτων (απόφαση αριθ. 1/1996).

19. Εν συνεχεία, στις 19 Απριλίου 1996 –οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες- και στις 2 Ιουλίου 1996 -οι άλλοι πέντε προσφεύγοντες- άσκησαν εφέσεις ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής κατά των αποφάσεων αριθ. 11/1993 και 1/1996, με εξαίρεση τον πέμπτο προσφεύγοντα ο οποίος προσέβαλε μόνο την απόφαση αριθ. 1/1996.

20. Στις 19 Οκτωβρίου 1999, η Δευτεροβάθμια Επιτροπή επικύρωσε τον χαρακτηρισμό της έκτασης, η οποία περιελάμβανε την ιδιοκτησία των προσφευγόντων, ως δασική γη (απόφαση αριθ. 12/1999).

21. Στις 2 Ιουνίου 2000, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ζητώντας την ακύρωση της απόφασης αριθ. 12/1999. Με απόφαση της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2006, το δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή του πέμπτου προσφεύγοντα και ακύρωσε το τμήμα της απόφασης αριθ. 12/1999 που αφορούσε την ιδιοκτησία του προσφεύγοντος η οποία συμπεριλαμβανόταν στην έκταση των 66,5 στρεμμάτων (απόφαση αριθ. 3893/2006). Επιπλέον, την ίδια ημέρα, το δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές των λοιπών προσφευγόντων (αποφάσεις αριθ. 3890-2/2006). Οι αποφάσεις καθαρογράφηκαν και θεωρήθηκαν στις 5 και 25 Αυγούστου 2008 αντίστοιχα.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

22. Οι ακόλουθες διατάξεις του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικας (νόμος αριθ. 2783/41) έχουν εφαρμογή:

Άρθρο 104

«Ένεκα πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του δημοσίου αναγομένων σε έννομες σχέσεις του ιδιωτικού δικαίου ή περί της ιδιωτικής αυτού περιουσίας, το δημόσιον ευθύνεται κατά τις επί νομικών προσώπων διατάξεις του Αστικού Κώδικα.»

Άρθρο 105

«Ένεκα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων των οργάνων του δημοσίου κατά την ενάσκηση της σε αυτούς ανατεθειμένης δημοσίας εξουσίας, το δημόσιον ενέχεται εις αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη εγένετο κατά παράβαση διατάξεως κειμένης χάριν του γενικού συμφέροντος. Μετά του δημοσίου ενέχεται εις ολόκληρο και το υπαίτιο πρόσωπον, επιφυλασσομένων των περί ευθύνης υπουργών ειδικών διατάξεων.»

23. Τα άρθρα αυτά θεσπίζουν την έννοια της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, από την οποία γεννάται εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Η ευθύνη αυτή προκύπτει από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις. Οι πράξεις αυτές δύνανται να είναι, όχι μόνον πράξεις νομικής φύσεως, αλλά και υλικές ενέργειες της διοικήσεως, συμπεριλαμβανομένων των κατ' αρχή μη εκτελεστών πράξεων. Το παραδεκτό της αγωγής αποζημίωσης υπόκειται σε μία προϋπόθεση: τον παράνομο χαρακτήρα της πράξης ή της παράλειψης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

**I. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

24. Οι προσφεύγοντες παραπονέθηκαν ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν ασύμβατη με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

25. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε αυτό το επιχείρημα.

A. Επί του παραδεκτού

26. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 (α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

27. Σε ό,τι αφορά την περίοδο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, και ιδίως όσον αφορά την *dies a quo*, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι οι Επιτροπές Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων πληρούν τόσο τις ουσιαστικές όσο και τις δικονομικές απαιτήσεις ενός «δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 (βλέπε *Αργυρού και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 10468/04, § 31, 15 Ιανουαρίου 2009). Στην παρούσα υπόθεση, πριν από την προσφυγή που οι προσφεύγοντες άσκησαν ενώπιον του Συμβουλίου της

Επικρατείας, είχαν καταθέσει αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων (αποφάσεις αριθ. 11/1993 και 1/1996) κατά της απόφασης του δασαρχείου που χαρακτήρισε την ιδιοκτησία τους ως δασική έκταση (απόφαση αριθ. 65/1988). Ενόψει του συμπεράσματος του Δικαστηρίου στην απόφαση *Αργυρού και λοιποί* (πιο πάνω αναφερόμενη), οι τελευταίες αποτελούν διαδικασία ενώπιον «δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 και συνεπώς η διάρκειά τους πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

28. Συναφώς, όσον αφορά τους τέσσερις πρώτους προσφεύγοντες, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 3 Αυγούστου 1988, ημερομηνία κατάθεσης των αντιρρήσεών τους ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής και περατώθηκε στις 25 Αυγούστου 2008, ημερομηνία καθαρογραφής των αποφάσεων αριθ. 3890-92/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η διαδικασία διήρκεσε ως εκ τούτου πάνω από είκοσι έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

29. Όσον αφορά τον πέμπτο προσφεύγοντα, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε ομοίως στις 3 Αυγούστου 1988, ημερομηνία κατάθεσης των αντιρρήσεων του προσφεύγοντος ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής και περατώθηκε στις 5 Αυγούστου 2008, ημερομηνία καθαρογραφής της απόφασης αριθ. 3893/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι μία περίοδος περίπου τριών ετών (από τις 7 Ιουλίου 1993 έως τις 2 Ιουλίου 1996) θα πρέπει να αφαιρεθεί από τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας, καθώς ο πέμπτος προσφεύγων δεν προσέβαλε την απόφαση αριθ. 11/1993. Η διαδικασία διήρκεσε ως εκ τούτου περίπου δεκαεπτά έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

30. Όσον αφορά τους δύο τελευταίους προσφεύγοντες οι οποίοι εισήλθαν στη διαδικασία στις 2 Ιουλίου 1996, όταν άσκησαν έφεση ενώπιον

της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής κατά των αποφάσεων αριθ. 11/1993 και 1/1996, η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε την προαναφερόμενη ημερομηνία και περατώθηκε στις 25 Αυγούστου 2008, ημερομηνία καθαρογραφής των αποφάσεων αριθ. 3890-92/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η διαδικασία διήρκεσε ως εκ τούτου πάνω από δώδεκα έτη για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

2. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

31. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας πρέπει εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των ακόλουθων κριτηρίων: της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

32. Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει συχνά παραβιάσεις του άρθρου 6 § 1 σε υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκειμένης υπόθεσης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Frydlender*).

33. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος (βλέπε προαναφερόμενη απόφαση *Αργυρού και λοιποί*), το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην προκειμένη υπόθεση η διάρκεια της διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Υπήρξε συνεπώς παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

**II. ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

34. Οι προσφεύγοντες παραπονέθηκαν επιπλέον για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί να απευθυνθεί κανείς για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

35. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε αυτό το επιχείρημα.

36. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή συνδέεται με την πιο πάνω εξετασθείσα και πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί και αυτή παραδεκτή.

37. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου για την επικαλούμενη παραβίαση της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Σημειώνει ότι οι αντιρρήσεις και τα επιχειρήματα που προέβαλε η Κυβέρνηση έχουν απορριφθεί σε προγενέστερες υποθέσεις (βλέπε *Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, αριθ. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, αριθ. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010) και δεν διακρίνει κανένα λόγο για να οδηγηθεί σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση.

38. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο ενός ενδίκου μέσου που θα είχε επιτρέψει στους προσφεύγοντες να επιτύχουν την κύρωση του δικαιώματός τους να δικαστεί η υπόθεσή τους μέσα σε λογική προθεσμία, όπως προβλέπει το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

39. Τέλος, οι προσφεύγοντες παραπονέθηκαν υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 ότι, λόγω των αποφάσεων των εθνικών δικαστηρίων που χαρακτήριζαν τα οικόπεδά τους ως δασική έκταση –με εξαίρεση τον πέμπτο προσφεύγοντα- και η παράλειψη των αρχών να τους καταβάλουν αποζημίωση για πάνω από είκοσι έτη για τη δέσμευση των ιδιοκτησιών τους, παραβιάστηκε το δικαίωμά τους στο σεβασμό της περιουσίας τους.

40. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, με εξαίρεση τον πέμπτο προσφεύγοντα, το Συμβούλιο της Επικρατείας απεφάνθη, στις επαρκώς αιτιολογημένες αποφάσεις του αριθ. 3890-92/2006, ότι η απόφαση των αρχών να ανακηρύξουν ως δασική την έκταση η οποία συμπεριελάμβανε τα οικόπεδα των προσφευγόντων ήταν ορθή. Ως εκ τούτου, η αιτίασή τους αφορά μία υποθετική απώλεια εισοδήματος βασισμένη στην υπόθεση ότι τα οικόπεδά της δεν ήταν δασικού χαρακτήρα και ότι είχαν το δικαίωμα να τα εκμεταλλευτούν χωρίς περιορισμούς (βλέπε *Ian Edgar (Liverpool) Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (dec.), αριθ. 37683/97, ECHR 2000-I).

41. Όσον αφορά τον πέμπτο προσφεύγοντα, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, κατόπιν της απόφασης αριθ. 3893/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας, αυτός θα μπορούσε να έχει ασκήσει αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του Δημοσίου στη βάση των άρθρων 104 και 105 του εισαγωγικού

νόμου του αστικού κώδικα, ζητώντας αποζημίωση για απώλεια εσόδων λόγω του χαρακτηρισμού του οικοπέδου του ως δασικής έκτασης από τη διοίκηση και συνεπώς για μη ειρηνική απόλαυση της περιουσίας του (βλέπε, Ρουσάκης και λοιποί κατά Ελλάδα (dec.), αριθ. 15945/02, 8 Ιανουαρίου 2004 και Αμαλία Α.Ε. & Κουλουβάτος Α.Ε. κατά Ελλάδα (dec.), αριθ. 20363/02, 28 Οκτωβρίου 2004).

42. Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω, οι αιτιάσεις αυτές είναι προδήλως αβάσιμες και πρέπει να απορριφθούν κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 (α) και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

44. Οι πρώτος, δεύτερος και πέμπτος από τους προσφεύγοντες αξίωσαν 400.000 ευρώ έκαστος και οι υπόλοιποι προσφεύγοντες αξίωσαν το ίδιο ποσό από κοινού για την υλική ζημία την οποία υποστηρίζουν ότι υπέστησαν λόγω της απώλειας της ιδιοκτησίας τους. Επιπλέον, οι προσφεύγοντες αξίωσαν 40.000 ευρώ έκαστος για ηθική βλάβη.

45. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε τις αξιώσεις των προσφευγόντων για υλική ζημία. Επεσήμανε ότι οι αξιώσεις τους για υλική ζημία, στο μέτρο
Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

που δε συνδέονταν με τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, δεν ενέπιπταν στο πεδίο εξέτασης της υπόθεσης από το Δικαστήριο υπό το πρίσμα του άρθρου 41 της Σύμβασης και έπρεπε να απορριφθούν. Επιπλέον, σχετικά με το αίτημα των προσφευγόντων για ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση θεώρησε υπερβολικό το αιτούμενο ποσό και υποστήριξε ότι τυχόν διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

46. Το Δικαστήριο δε διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας. Συνεπώς, απορρίπτει αυτές τις αξιώσεις. Από την άλλη, αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνθήκες της υπόθεσης, επιδικάζει σε έκαστο εκ των τεσσάρων πρώτων προσφευγόντων 18.000 ευρώ, 16.000 ευρώ στον πέμπτο προσφεύγοντα και, επιπλέον, 6.000 ευρώ σε έκαστο εκ των δύο τελευταίων προσφευγόντων για την ηθική βλάβη που υπέστησαν λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, πλέον οποιοδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί των ποσών αυτών.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

47. Οι προσφεύγοντες αξίωσαν 1.230 ευρώ από κοινού για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Προσκόμισαν σχετικό τιμολόγιο.

48. Η Κυβέρνηση αντέκρουσε αυτή την αξίωση.

49. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων δικαιούται την καταβολή εξόδων και δικαστικής δαπάνης μόνο στο μέτρο που αποδεικνύονται η πραγματικότητα, η αναγκαιότητα και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους (βλέπε *Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI). Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του και τη νομολογία

του, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να επιδικάσει ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, ήτοι 1.230 ευρώ, από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί οφείλεται επί αυτού του ποσού.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

50. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* παραδεκτή την αιτίαση σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία ενδίκου μέσου ως προς τούτο και απαράδεκτη την προσφυγή κατά τα λοιπά.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.
4. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά για ηθική βλάβη:
 - ι) σε έκαστο εκ των τεσσάρων πρώτων προσφευγόντων 18.000 (δεκαοκτώ χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού,

- ii) στον πέμπτο προσφεύγοντα 16.000 (δεκαέξι χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού,
 - iii) σε έκαστο εκ των έκτου και έβδομου προσφευγόντων 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού,
 - iv) 1.230 (χίλια διακόσια τριάντα) ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε φόρου που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού,
- β) ότι, από τη λήξη της τρίμηνης αυτής προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Φεβρουαρίου 2012, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

È Æ È

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα αγγλικά.

Αθήνα, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροντσόπουλος